

İLİM ÖĞRENMENİN ÖNEMİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

l'lemû eyyühe'l-ihvân... Inne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... V+e külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

أَسْفَلُ أَهْلِ الْجَنَّةِ دَرَجَةٌ لِمَنْ يَقُومُ عَلَى رَأْسِهِ
عَشْرَةَ آلَافٍ خَادِمٍ بِيَدِ كُلِّ خَادِمٍ صَحِيفَتَانِ
صَحِيفَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَصَحِيفَةٌ مِنْ فِضَّةٍ فِي كُلِّ
وَاحِدَةٍ لَوْ نُ لَيْسَ فِي الْأُخْرَى يَا كُلُّ مَنْ آخِرَهَا
مِثْلَ مَا يَا كُلُّ مَنْ أَوَّلَهَا يَجِدُ لِآخِرَهَا
مِنَ اللَّذَّةِ وَالطَّيِّبِ مِثْلَ مَا يَجِدُ لِأَوَّلَهَا

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

ثُمَّ يَكُونُ ذَلِكَ رَشْحُ مِسْكِ وَجُشَاءُ مِسْكِ
لَا يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ

(حل . عن أنس)

RE. 71/5 (*Esfelü ehli'l-cenneti dereceten, li-men yekümü alâ re'sihî aşretü âlâfi hadimin...*)
Ilâ âhiril-hadis.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Beraber bir salevât-ı şerife okuyalım:

“—Allâhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ...
Muhammedinin- nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâââ...
Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim.” (3 defa)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Cennet Ehline Verilecek Nimetler

Bu hadis-i şerifi geçen derste son hadis olarak okumuştuk zannedersem. Bugün bir daha tekrar ediyorum.

Ebû Nuaym, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

---

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.342, no:7674; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l- Evliyâ*, c.VI, s.175; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.482, no:39354; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, sb.223, no682; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV, s.384, no:3384.

أَسْفَلُ أَهْلِ الْجَنَّةِ دَرَجَةً لِمَنْ يَقُومُ عَلَى
 رَأْسِهِ عَشْرَةُ آلَافِ خَادِمٍ بِيَدِ كُلِّ خَادِمٍ صَحِيفَتَانِ
 صَحِيفَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَصَحِيفَةٌ مِنْ فِضَّةٍ فِي كُلِّ
 وَاحِدَةٍ لَوْ نُ لَيْسَ فِي الْأُخْرَى يَا كُلُّ مِنْ
 آخِرِهَا مِثْلَ مَا يَا كُلُّ مِنْ أَوَّلِهَا يَجِدُ لِآخِرِهَا
 مِنَ اللَّذَّةِ وَالطَّيِّبِ مِثْلَ مَا يَجِدُ لِأَوَّلِهَا
 ثُمَّ يَكُونُ ذَلِكَ رَشْحٌ مِسْكٍ وَجُشَاءٌ مِسْكٍ
 لَا يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ

(حل . عن أنس)

RE. 71/5 (Esfelü ehli'l-cenneti dereceten, li-
 men yekümü alâ re'sihî aşretü âlâfi hâdimin;
 bi-yedi küllü hâdimin sahîfetâni: Sahîfetün
 min zehebin, ve sahîfetün min fiddatin; fî
 külli vâhideti levnün leyse fi'l-uhrâ, ye'külü
 min âhirihâ, misle mâ ye'külü min evvelihâ,
 yecidü li-âhirihâ mine'l-lezzeti ve't-tîbi, misle
 mâ yecidü li-evvelihâ, sümme yekünü zâlike
 raşhun miskün ve cüşâün miskün, lâ yebûlûne
 ve lâ yetegavvetûne ve lâ yemtahitûne.)

(Esfelü ehli'l-cenneti dereceten, li-men
 yekümü alâ re'sihî aşretü âlâfi hâdimin)
 “Cennet ehlinin en aşağı derecede olanının

baş ucunda on bin hizmetkâr bulunur. (*Bi-yedi küllü hâdimin sahîfetân*) Her hizmetkârın elinde iki tabak bulunur; (*Sahîfetün min zehebin, ve sahîfetün min fiddatin*) biri altından biri gümüştedir. (*Fî külli vâhideti levnün leyse fi'l-uhrâ*) Her bir kapta diğesinde olmayan ayrı yemek vardır. (*Ye'külü min âhiriâ, misle mâ ye'külü min evvelihâ*) Sonunda yediğini ilk yediği gibi aynı lezzet ve güzellikle yer. (*Sümme yekûnü zâlike raşhun miskün ve cüşâün miskün*) Sonra bu yedikleri misk kokulu ter ve geçirme olarak çıkar. (*Lâ yebûlûne ve lâ yetegavvetûne ve lâ yemtahitûn*) Bu cennet ehli idrar ve gâita çıkarmazlar ve sümkürmezler.”

Cennet denilince, cennet de cehennem de bizim hilkatimizden evvel yaratılmıştır, hazır iki evdir. Cennet hepimizin mâlum d olunmuş, mükâfat evi... Cehennem de ceza evidir.

Cennete herkes buradaki kazancı nisbetinde derece alarak girecek. Farz edelim ki en aşağı derece olan bir insan cennete girdiği vakitte, onun başı üzerinde yani emrine amade on bin hizmetkârı olacak.

Bunu okumaktan maksadım, Allah-u Teâlâ'nın lütfunun hududu yok. Dünyadaki nimetleri de hesapsız, ahiretteki nimetleri de hesapsız. Binâen aleyh, cenneti kazanabilen her mü'min ve muvahhide en az böyle on bin hizmetçi verilince, onun yüksek tabakalarına verilecek hizmetçilerin hesabını, kendisinden başka kimse bilmeyecek.

Bu hadisin arkası uzun, burada bırakıyorum. Yalnız cennet ve cehennem hazır iki ev olduğunu bilmek lazım. Yani öldükten sonra yapılacak değil... Cenab-ı Peygamber Mi'rac'da da gördü, ikisinden de bize haberler verdi. Allah cümlemizi bu ehl-i cennetten eylesin...

İsmâil Hakkı Bursevî Hazretleri büyük bir alimdir, elli küsür eseri vardır. Hatta tefsiri de vardır. O der ki:

“—Cennet ikidir: Biri dünyada, biri ahirette... Dünyadaki cennete giremeyen, ahiretteki cenneti ummasın!” der.

Yani dünyada girecek ki o cennete, ahirette de onun iyisine girecek.

“—Nedir dünyadaki cennet?” demişler.

“—Ariflerin meclisi.” demiş. “Ariflerin meclisine girmeyen, ahiret cennetine giremez!” demek istemiş.

Allah kusurlarımızı affetsin...

Dün bir kitap okuyordum, çok hoşuma gitti. *Arif*, bilmek kelimesinden gelen *irfan* sahibi. Mâlûm ya Allah-u Teâlâ'yı sevmek hepimizin borcu. Fakat insanın sevmesi için bir sebep ister. Bir sebep bulalım ki sevelim. Taşrada çıkar mesela, güzel bir levha, güzel bir eser, hoşumuza giden güzel bir şey... Baktığımız vakitte hayran olduk, çekti bizi kendine... Ona olan sevgimizden;

“—Bunu kim yaptı?” diyoruz. “Bu kimin eseri yâhu, bayıldım ben bu esere?” diye soruyoruz.

“—Filânın eseri...”

“—Yâhu mümkün olsa da bir gitsem, şu zatın elini öpsem. Ne güzel bir şey yapmış.”

Meselâ, biz İmam-ı Gazali’yi görmedik. Belki yedi yüz, sekiz yüz sene evvelki bir insan... Ama bugün onu sevenler pek çok... Nereden seviyoruz onu, görmedik ki? Ama bugün onun eserleri var. O eserleri okuyunca hayret ediyoruz, ne güzel eserler, maşallah... Bizi irşad ediyor, uyandırıyor.

İrfan meclisi iki çeşittir: Bir şahsın kendisinin karşısında bulunursun; bir de onun bıraktığı eseri okurken seni uyandırır, sana uyanıklık verir. Dönersin sen de Allah’a...

Şimdi Gazali’yi görmeden böyle eserine bakıp de seviyoruz da bütün eserleriyle kâinata gözümüzün önünde serili olan Hz. Allah-u Teâlâ’nın eserini görmeyen bir insanın gözü var der misin? Kafası var der misin ona? Herhalde kafası da yok gözü de yok... Çünkü her taraf onun eseriyle dolu. Yere baksan öyle, göğe baksan öyle, kendimize baksak yine öyle... Bunların hep sahibi bir Allah... Yerin, göğün, bütün mevcudatın sahibi bir Allah...

Her şeyi bırak da şu bize bak. Bizi ne güzel yaratmış. Hem de neden? Ufacık bir su parçasından. Ne kadar güzel yaratmış. Bugün göklere de sığmıyor bu insan... Ta bilmem neredeki yıldıza gitmiş de orada toprak arıyor. Yaptığı hünerlere bak. Gökte bizi rahat rahat götürüyor, getiriyor. Bu kuvvetleri veren Hz. Allah Celle ve A’lâ’yı göremeyen ve bilemeyen ve idrak edemeyen insana ne dersiniz siz?

Şuradan kapıdan çıkıyorsunuz, kapının önünde bir iz görüyorsunuz. Buradan filan vasıta geçmiş diyorsunuz.

Cenab-ı Peygamber hicret ediyor, Mekke'den Medine'ye doğru. Tabii halkın arasından gece vakti çıktı gitti. Sabahleyin baktılar ki, Peygamber SAS yok. Acaba nereye gitti? İzciler var, izcileri çağırdılar.

“—Bulun bakalım Peygamber'in izini, ne tarafa gitmiş?” dediler.

O izi takip ede ede ede, Peygamber SAS'in saklandığı mağarayı buldular.

“—Burada!” dediler.

Nereden anladın yâhu? Kumun üzerindeki izden, Peygamberin gittiği yeri bulabiliyor insan da, bugün bu kâinat iz ile dolu... Yere göğe bakıp da Allah'ı bulmasa olur mu?

Şimdi tefekkür denilen bir şey var. Hayalinde bir şeyi canlandırırıyorsun. Bir sevdiğini canlandırırıyorsun hayalinde ve canlandırırken canlandırırken dalıp gidiyorsun. Bazen abdesti de bozuluyor, bazen guslü de bozuluyor. Karşısında kimse yok ama, sırf hayalinde beslediği hatıralarla abdesti de bozulmuş oluyor.

Bu meydanda iken, varlıkların sahibini tefekkür eden, onun nimetlerini tefekkür eden... Onun için diyor ki:

“—Nimeti görme, o güzeli görme; o güzele, o güzelliği vereni gör! Güzeli ne görüyorsun; o güzele o güzelliği vereni gör de ona dön!”

Şu bizdeki güzellikler, herkeste ayrı ayrı... Herkes ayrı ayrı bir cemalin hatırası... Herkeste ayrı ayrı cemal vardır. Ne kadar insan varsa hepsinde ayrı. Tecellî-yi ilâhi bu insanda zuhur etmiş. Sen bu insanı öyle hor hakir bir şey zannetme! Bak bugün yere de sığmıyor, göğe de sığmıyor bu insan. Ufacık bir mahlûk ama çok mükemmel yaratılmış. Buna bakma, bunu yaratana bak!

Allah cümlemizi nimetleri değil de nimeti yaratan Allah Celle ve A'lâ'yı gören ve ona içten sevgisini bağlayan kullarından etsin...

Bu Cenâb-ı Hakk'ın verdiği nimetleri görünce, onu sevmemek elden gelir mi? Bize birisi ufak bir ikramda bulunsa, o ikramından dolayı o adama teşekkür ediyoruz. Bazen perestiş edercesine, tapınırcasına tazarru ediyoruz, yalvarıyoruz, yaltaklanıyoruz, bir şeyler yapıyoruz.

“—Nedir verdiği canım?”

E mün'im-i hakikinin verdiği bak şu iman, İslâm, sıhhat, afiyet, idrak, görme...

Sen bu görmeyi az bir şey mi zannediyorsun? Bu eserler hep bu gözle oluyor. Göz görünce intikal ediyor ki, bunun bir sahibi var, Hâlik var diye bizi çekiyor Hâlik'a doğru... “Sen ona bakma, onu yaratana bak!” diyor.

Ne mükemmel yaratmış Rabbimiz!

Cenâb-ı Hak lütfundan cümlemizi feyizyab eylesin...

b. Cehennem'in İki Nefesi

İmam Mâlik, Şâfiî, Ziyâü'l-Makdîsî, Buhârî, Müslim ve İbn-i Mâce, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

إِشْتَكَّتِ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا فَقَالَتْ يَا رَبِّ أَكَلَّ
بَعْضِي بَعْضًا فَأَذِنَ لَهَا بِنَفْسَيْنِ نَفْسٍ فِي
الشِّتَاءِ وَنَفْسٍ فِي الصَّيْفِ فَهُوَ أَشَدُّ مَا تَجِدُونَ
مِنَ الْحَرِّ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الزَّمْهِرِ

(مالك، والشافعي، ض.خ.م.ه. عن أبي هريرة)

RE. 71/7 (İşteketi'n-nâri ilâ rabbihâ, fekâlet: Yâ rabbi, ekele ba'dî ba'dan; feezzene lehâ bi-nefeseyni: Nefesin fi'ş-şitâi, ve nefesin fi's-sayfi; ve hüve eşeddü mâ tecidûne mine'l-harri, ve eşeddü mâ tecidûne mine'z-zemherîr.)

(İşteketi'n-nâri ilâ rabbihâ, fekâlet) “Cehennem Rabbine şikâyet etti: (Yâ rabbi, ekele ba'dîba'dan) ‘Yâ Rabbi, bazı kısmım, bazı kısmımı yedi.’ (Feezzene lehâ bi-nefeseyni)

² Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.365, o:504; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.306, no:977; İbn-i Mâce. *Sünen*, c.XII, s.379, no:4310; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.175, no:3038; Hennâd, *Züthd*, c.I, s.169, no:241; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.21, no:38; Atâ' ibn-i Yesar Rh.A'ten.

Allah da onun iki defa nefes almasına müsaade etti. (*Nefesin fi'ş-şitâi, ve nefesin fi's- sayfi*) Biri nefes yazın, biri nefes kışın. (*Ve hüve eşeddü mâ tecidûne mine'l-harri*) Yazın bulduğunuz sıcak hava bu cehennemın nefesinin tesiridir. (*Ve eşeddü mâ tecidûne mine'z- zemherîr*) Kışın da soğğun tesiri, zemheririn soğukluğu kış havası bu cehennemın nefesinden dolayı olur.”

Şimdi sen de dersin, ben de derim:

“—Yâhu hocaefendi! Böyle şey mi olur? Yazın güneş iniyor aşağıya, yaklaşıyor bize, sıcak ondan oluyor. Kışın da bizden uzaklaşıyor, soğuk oluyor!” diyerekten bir tabiat kanunu ortaya koruz. “Acaba bu kanunu Peygamber SAS bilmiyor muydu?” diyeceksin.

Estağfirullah. Bu itirazları silip atmalı. Peygamber'in dediğine mum yapıştırmalı. Güneş aşağıya da iner, yukarıya da çıkar. Aşağı indiği vakitte yakmaz, soğutur. Yukarıya çıktığı vakitte de yakar. Bunu da yapar.

Şimdi bu sene sığğı görmedik. Nereye gitti bu sıcak? Eğer tabiatın eseriye, tabiat sıcaklığını her zaman sıcak yapar. Ağustos sıcaksa, sıcaktır o zaman. E Temmuz geçti, Ağustos geçti, sığğı görmedik el-hamdü lillah. Her yerde böyledir. Bu Allah-u Teâlâ'nın bir hikmeti. Her hikmetine aklımızı ermesine de imkân yok tabiatıyla.

c. Kölelerinizi Kazancınıza Ortak Edin!

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

اِشْتَرُوا الرِّقِيقَ وَ شَارِكُوهُمْ فِي اَرْزَاقِهِمْ يَعْزِي
كَسْبِهِمْ وَاِيَّاكُمْ وَالزَّنَجَ فَاِنَّهُمْ قَصِيْرَةٌ
اَعْمَارُهُمْ قَلِيْلَةٌ اَرْزَاقُهُمْ

(طب . عن ابن عباس)

RE. 71/8 (*İşterü'r-rakîka ve şârikûhüm fî erzâkîhim, ya'nî kesbihim; ve iyyâküm ve'z-zence, feinnehüm kasîratün a'mâruhüm, kalîletün erzâkühüm.*)

(*İşterü'r-rakîka*) “Köle satın alın, (ve *şârikûhüm fî erzâkîhim, ya'nî kesbihim*) ve rızıklarında, yâni kazançlarında onlarla ortak olun! (Ve *iyyâküm ve'z-zence*) Ama zenci köle almaktan sakının; (*feinnehüm kasîratün a'mâruhüm*) çünkü onların ömürleri kısadır, (*kalîletün erzâkühüm*) rızıkları da azdır.”

Rakik, köleye diyorlar. Cenab-ı Peygamber zamanında adet idi. Belki yine vardır Arabistan taraflarında... Köle satın alınmış. Evinin hizmetini kendisi yapmak, herkesin elinden gelmez. Vakitli adamdır, işlerini görecektir bir adama ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacınız için bir köle satın alın siz de... Çarşıyla olan işlerinizi görsün, evinizin işlerini görsün bu köle...

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.287, no:10680; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VI, s.140, no:40427; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.428, no:7204; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.80, no:25060; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.416, no:3459.

Fakat, onların kazançlarında ve onların işlerinde, onları ortak edin kendinize... Bu sizin köleniz, çalışır. İşe gönderirsiniz, yevmiye kazanmıştır. Senin kölendir, getirip sana verecek. O getirdiğinin yarısını da ona ver! Kazandığının yarısını da ona ver! Bu kölemdir, benim hakkımdır diyerekten üstüne oturma!

Bugün buna insanlar riayet etse ne grev olur, ne bir şey huzursuzluk olur. Hiçbir şey olmaz.

d. Belânın Şiddetlisi Peygamberlere Gelmiştir

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Tirmizî ve İbn-i Hibbân, Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءَ الْأَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ
يُبْتَلَى الرَّجُلُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ فَإِنْ

---

⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.161, no:2901; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.379, no:1496; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.100, no:121; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6326; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9775; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.368; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.326, no:6778; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.130, no:372; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.420, no:3468.

كَانَ فِي دِينِهِ صُلْبًا اِشْتَدَّ بَلَاؤُهُ وَإِنْ كَانَ فِي

دِينِهِ رِقَّةً أُبْتُلِيَ عَلَى قَدْرِ دِينِهِ فَمَا يَبْرَحُ

الْبَلَاءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَتْرُكُهُ يَمْشَى عَلَى

الْأَرْضِ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ

(ط . حم . خ . ت . حب . عن سعد بن أبي وقاص)

RE. 71/9 (*Eşeddü'n-nâsi belâen el-enbiyâü, sümme'l-emselü fe'l-emselü; yübtele'r-nacülü alâ hasebi dînihî, fein kâne fî dînihî sulben, iştedde belâühû; ve in kâne fî dînihî rikkatün, ibtelâ alâ kadri dînihî; femâ yebrehu'l-belâü bi'l-abdi, hattâ yetrükühû, yemşî ale'l-ardı vemâ aleyhi hatîetün.*)

Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA, Peygamber SAS Efendimiz'e sormuş:

“—Yâ Rasûlallah! Belânın şiddetlisi hangi insanlara olur?” Ona Cenab-ı Peygamber böyle anlatmış:

(*Eşeddü'n-nâsi belâen el-enbiyâü*) “Belâya uğrama bakımından insanlar içinde en şiddetli belâ peygamberlere, (*sümme'l-emselü fe'l-emselü*) sonra da onun gibileredir. (*Yübtele'r-nacülü alâ hasebi dînihî*) Kişi dinine göre belâya uğratılır. (*Fein kâne fî dînihî sulben, iştedde belâühû*) Eğer dininde katı ise, belâsı şiddetlenir.

(*Ve in kâne fî dînihî rikkatün, ibtelâ alâ kadri dînihî*) Dininde zayıflık varsa, dinine göre belâlanır. (*Femâ yebrehu'l-belâü bi'l-abdi, hattâ yetrükühû*) Belâ, kuldandan hiçbir hata kalmayacak hale gelinceye kadar o kulu terk etmez, (*yemşî ale'l-ardı vemâ aleyhi hatîetün*) ve yeryüzünde hatasız olarak dolaşır.”

En çok ibtilâyaya uğrayanlar, peygamberlerdir. Peygamberlerin uğradığı ibtilâyaya hiçbirimiz tahammül edemeyiz. Peygamber Efendimizin hayatı, gözümüzün önündedir. Tarih gözümüzün önündedir. Peygamber SAS'ın çektiği sıkıntıyı hiç kimse çekmemiştir. Onun kavmi ona ne kadar eziyetler verdi. Yani imtihanları söylemeye de haya ediyor insan. Neler yapmadılar o Peygamber SAS'e... En nihayet, orada olan sıkıntının şiddetinden Mekke'yi bırakıp, Medine'ye hicret etmek mecburiyetinde kaldı.

Onun için en şiddetli bela peygamberlere, ondan sonra derece derece diğer insanlara... Yükseldikçe, belâ artar. Bugünkülerin belâsı hafif olur. Belâsı hafif olanların yüksekliği yoktur. Aşağı derecede olan insanlar ibtilâyaya uğramazlar. Çünkü ibtilâyaya tahammül herkesin harcı değildir, zor iştir.

Herkese ibtilâ, dinine olan salâbeti nisbetindedir. Dinine karşı salâbeti ne kadarsa, onun da ibtilâsı o kadar çok olur. Salâbet-i diniyeye sahip olanlar, büyük ibtilâlara uğrarlar. O büyük ibtilâlara uğrayanların, salâbet-i diniye sahibi oldukları anlaşılır.

Üftâde Hz.'nin bir sözü vardır ki:

“—Bir belâ insanı bin derece yükseltir. Onu sen bin gece ibadet etsen, o dereceye erişemezsin; fakat bir ibtilâyâ sabrettiğin taktirde, o bin dereceyi alırsın.”

Eğer dininde salabet-i diniyesi varsa, onun belası çok olur. Dininde zayıfsa, dinindeki varlık nisbetinde, güçlük nisbetinde ibtilaya uğrar. Hafif olana az, çok olanlara çok. Fakat insandan bela eksik olmaz, denizin dalgadan hali olmadığı gibi. Bazı zamanlar bakarsın, böyle yorgan gibidir; ama bazı zaman da pek köpürür, hiç eksik olmaz. Binâen aleyh belâyâ mübtela olan insanlar yeryüzünde yürür ama günahı kalmamıştır üzerinde... Bu belalar, günahları insanların üzerinden sıyırıp atar.

Bazı büyük günahlar vardır ki, ibtilâlar onları eritmez ama Allah-u Teâlâ onun sahibine de tevbe nasib eder. Bu ibtilâlar dolayısıyla, bu büyük günahları da bırakır, tevbekâr olur. Küçük günahlardan tamamıyla sıyrılır. Bakarsın yeryüzünde yürüyor ama artık hata denilen, günah denilen, kusur denilen şey üzerinde kalmamıştır.

İbtilâları çok görmemeli; sıkıntıları, darlıkları, zorlukları çok görmemeli! Onun için feryad ü figan etmemeli! Çare aramak borcumuz ama bu kadar da ileriye gitmememiz lazım!

e. Resim ve Heykel Yapmanın Cezâsı

Ahmed ibn-i Hanbel ve Buhârî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

الَّذِينَ يُضَاهُونَ بِخَلْقِ اللَّهِ

(حم .خ . عن عائشة)

RE. 71/10 (*Eşeddü'n-nâsi azâben inda'llâhi yevme'l-kıyâmeti, ellezîne yudâhûne bi-halkı'llâhi.*)

(*Eşeddü'n-nâsi azâben inda'llâhi yevme'l-kıyâmeti*) “Kıyamet gününde en şiddetli azab görecekler, (*ellezîne yudâhûne bi-halkı'llâhi*) Allah'ın yarattıkları canlıların resmini yapanlardır.”

Kıyamet gününde, ind-i ilahide, en büyük azap, en şiddetli azap şunları üzerine olacak ki: Allah-u Teâlâ'nın mahlukatına, canlılara benzetme yapıyorlar. Gerek fotoğraf vasıtasıyla, gerek heykel vasıtasıyla onlara benzetmeye çalışıyorlar. Şu şudur, bu budur diyerekten.

---

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.XVIII, s.332, no:5498; Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.17, no:3937; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.36, no:24127; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.444, no:4469; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.108, no:5231; Hz. Aişe RA'dan.

En şiddetli azap, kıyamet gününde bunlara olacağını beyan ettiği halde, bugün müslümanların haline bakarsak çok teessüf olunacak bir halde. Bazı evlere resimden bile girilmiyor. Çeşit çeşit resimler. Hatta güveylik resimler, gelinlik resimler de teşhir olacak derecede çok zafiyetimiz var.

Şimdi hepinizin bildiği bir kardeşimiz var ki, ismi Erman [Tuncer]⁶ Amerika’da okuyor şimdi, dış hekimi olacak gelince... O dün bir mektup yollamış bana, diyor ki:

“—Hocaefendi! Burada bir takım kavim var ki resmi kat’iyyen istemezler. Gâvurlar ama resmi kat’iyyen kabul etmezler. Hatta buranın belediyesi, şoförlerinin mutlaka ehliyetlerinde birer vesikalık fotoğraflarının olmasını emretmiş. Yok demişler, kıyamet kopmuş. ‘Alamayız, kullanamayız. Eğer zorlarsan, ikinci seferde sana rey vermeyiz!’ demişler. O da resim istemekten vaz geçmiş.”

Yani gâvur olmalarıyla beraber, bugün resmi kullanmıyor. Ne olacak ufacık bir resim. Bu resimden de sayılmaz zaten. Göbekten yukarıda olan, yani yaşaması mümkün olmayan

---

⁶ Erman TUNCER: 1948 yılında İstanbul’da doğdu. İstanbul Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi’nden 1970 yılında mezun oldu. 1973-1974 yıllarında mesleki bilgilerini arttırmak için İngiltere’de Çene-Yüz Protezleri Merkezleri’nde çalıştı. 1976-1977 yıllarında Amerika’da Indiana Üniversitesi’nde doktora sonrası çalışmalarda bulundu. İstanbul Üniversitesi’nde doktorasını ve doçentliğini tamamladıktan sonra 1988 yılında Profesörlük ünvanını almaya hak kazandı.

resimler, resim sayılmaz. Resim boy resmi olursa, ona resim derler. Boy resmi olmazsa, bu kafadan itibaren göğse kadar olan resim, yaşamaz o. Ondandır hayat olmaz. Onun için ona resim dememişler.

Sonra ufak olursa, karşıdan baktığında kim olduğu belli olmayan resme, resim de denmez. Resme baktığın vakitte, teşhis edebildiğin, görebildiğin bir şeye resim denir. Göremediğin bir şeye resim denmez. Asıl resim de şöyle mumdandır, taştan, heykelimsi olan şeylerdir, asıl korkunç olanı...

İşte bunları, bu benzetmeleri yapanlar, kıyamet gününde en şiddetli azaba düşerler.

Bazı insanlar para kazanmak doyasıyla bu mesleği meslek edinmiş. Dünyada başka para kazanacak meslek mi yok? İnsan su satsa bu memlekette yine ekmek parasını kazanabilir. Çok sanatlar var, çok işler var. Allah böyle haram olan yerlerden rızık vermesin, hayırlı helâl rızıklar versin...

f. Azabı En Şiddetli Olan Kimse

Ebû Ya'lâ, Taberânî ve Ebû Nuaym, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

أَشَدُّ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابًا إِمَامٌ جَائِرٌ

(ع. طس. حل. عن أبي سعيد)

RE. 71/11 (Eşeddü'n-nâsi yevme'l-kıyâmeti azâben, imâmün câirun.)

(Eşeddü'n-nâsi yevme'l-kıyâmeti azâben)

“Kıyamet gününde insanların en şiddetli azaba dâçar olacak olanı, (imâmün câirun) zalim idarecidir.”

Meselâ, halka eziyet eden, halka eza ve cefa eden Haccac-ı Zâlim diye bir adam var ya, meşhur, işte bunun gibi olan, zorla insanlara istediklerini yaptırmaya çalışan kimseler. Allah'ın ve peygamberin razı olmadığı şeyleri emreden kimseler.

g. İçi Başka Dışı Başka Olan Kimse

Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiştir. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ يَرَى

---

⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.III, s.22, no:11190; Taberânî, Mu'cemü'l- Evsat, c.II, s.166, no:1595; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.X, s.88, no:19956; Ebû Ya'lâ, Müsned, c.II, s.343, no:1088; Abdullah ibn-i Mübârek, Müsned, c.I, s.164, no:267; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.357, no:9004; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, c.X, s.114; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.15, no:14634; Câmiü'l-Ehâdîs, c.IV, s.424, no:3478.

⁸ Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.I, s.361, no:1458; Abdullah ibn-i Ömer A'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.473, no:7485; Câmiü'l-Ehâdîs, c.IV, s.427, no:3483.

النَّاسُ فِيهِ خَيْرًا وَلَا خَيْرَ فِيهِ

(الديلمى عن ابن عمر)

RE. 71/12 (*Eş eddü'n-nâsi azâben yevme'l-kıyâmeti, men yera'n-nâsu fîhi hayran, ve lâ hayra fîhi.*)

(*Eşeddü'n-nâsi azâben yevme'l-kıyâme*)
“Kıyamet gününde insanların azapça en şiddetli azaba uğrayacak olanları, (*men yera'n-nâsu fîhi hayran*) insanların ona bakıp da onda bir hayır var sandıkları, hayırlı gördükleri, (*ve lâ hayra fîhi*) ama aslında hiç de hayır olmayan insanlardır.” Bu çok korkunç bir şey!

Kıyamet gününde en şiddetli azaba dûçar olacaklardan birisi de o kimsedir ki, herkes ona hüsn-ü zan eder, elini öper, ayağını da öpmek ister, yüzünü öper, eteğini de öper. Fakat onda hayır yoktur. Yani imanında zafiyet var, Allah'a bağlılığı tam değil. Allah'ın sevmediği bir insan.

Ama dışı güzel! Dışına aldanıyoruz, elini öpüyoruz, ayağını da öpüyoruz. İcab ederse sakallarını da öpüyoruz. Ama kendisinde hayır yok. En çok şiddetli azabı görecekteler bunlardır.

Ezan vakti olur namaza gelmez, namaz vakti olur camide bulunmaz. İşte hıyanetlik yapar, şunu yapar, bunu yapar. Hayırsız insan. Ama gösterişi iyi. Kalıbı, kıyafeti, gösterişi iyi... Riyakârlar da bunların içerisine girer.

h. İlminden Faydalanmayan Alim

Taberânî, İbn-i Adiy ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

عَالِمٌ لَمْ يَنْفَعَهُ عِلْمُهُ

(طص . عد . هب . عن أبي هريرة)

RE. 71/13 (*Eşeddü'n-nâsi azâben yevme'l-kıyâmeti, âlimün lem yenfa'hu ilmuhû.*)

(*Eşeddü'n-nâse azâben yevme'l-kıyâmeti*)

“Ahirette, kıyâmet gününde insanların en çok azap göreceklerinden birisi, (*âlimün*) bir bilgin kişidir ki, (*lem yenfa'hu ilmuhû*) ilmi ona fayda vermemiş. İlmi varmış, alimmiş ama; alimce yaşamamış, ilmi ona fayda vermemiş. En büyük azabı bu görecek.” Allah hepimizi affetsin...

Kıyamet gününde en şiddetli azaba dâçar olacaklardan birisi o alimdir ki, ilmi kendisine fayda vermez. Alem dinliyor, istifade ediyor, fakat kendi istifade edemiyor. Kendi tatbik edemiyor bildiğini... Başkaları dinliyor, hocafendi böyle dedi diyor, ben de yapayım diyor; güzel. Ama kendisi yapamıyor.

---

⁹ Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.305, no:507; İbn-i Adiy, *Kâmil fid- Duafâ*, c.V, s.158; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.157; Ebû Hüreyre RA'dan.

Allah cümlemizi muhafaza etsin... İnsan hatâdan hâli olmuyor tabiatıyla. Ama böyle azaba müstahak olanlardan da etmesin Cenab-ı Hak bizleri...

i. Fırsat Varken İlim Öğrenin!

İbn-i Asâkir. Enes RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

أَشَدُّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَمَكَنَهُ
طَلَبُ الْعِلْمِ فِي الدُّنْيَا فَلَمْ يَطْلُبْهُ وَرَجُلٌ
عَلَّمَ عِلْمًا فَانْتَفَعَ بِهِ مَنْ سَمِعَهُ مِنْهُ دُونَهُ

(كر. عن أنس)

RE. 71/14 (*Eşeddü'n-nâsi hasreten yevme'l-kıyâneh, raculün emkenehû talebü'l-ilmî fi'd-dünyâ, felem yat Lübhu; ve raculün alleme ilmen fe'ntefea bihî, men semiahu minhu dûnehu.*)

(*Eşeddü'n-nâse hasreten yevme'l-kıyâneh*)
“Kıyamet gününde pişmanlığı en şiddetli olacak insan, (*raculün*) bir adamdır ki, (*emkenehû talebü'l-ilmî*) ilim öğrenmesi imkânı vardı. (*fi'd- dünyâ*) dünyadayken; (*felem yat Lübhu*) ilim öğrenmedi. Bu insan kıyamet gününde çok dizini dövecek.”

¹⁰ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.138; Enes ibn-i Mâli RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.138, no:28696; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV, s.4523, no:3475.

(*Ve raculün alleme ilmen fe'ntefea bihî, men semiahu minhu dûnehu*) Bir de öğrettiği adamlar ilminden fayda gördüğü halde, kendisi fayda görmeyen kimse de pişman olacak!”

Yukarıda azab dedi, burada hasret dedi. Hasret de bir azab... Hasret, gam gusa... Gam, gussa denilen bir şey var ya, insan bir gamma, bir gussaya dūçar oldu muydu, Allah esirgeye bakarsın tımarhanede alır soluğu... Yahut öyle mecnun gibi kalır. Guşsalar iyi şeyler değil

Kıyamet gününde en çok gussaya dūçar olacak insan bir kimsedir ki, dünyada iken ona ilim öğrenmek mümkün idi de onu talep etmedi. Dünya işlerini daha hoş gördü. Menfaat dünyada var dedi, parada var dedi, ilim tarafına gitmedi.

İlim tarafına şimdi bir aşığılama var ya;

“—Ne yapacaksın hoca mektebinde, ölü mü yıkayacaksın?” diyorlar. “Cenaze yıkayıcı mı olacaksın?” diyorlar.

Çocuk ufacık bir çocuk, ne bilsin;

“—Ben bu mektebe gitmem!” diyor.

Bu ilim talebi mümkünken, ilmi talep etmeyen insan en çok hüsrana uğrayacak insan o oluyor kıyamet gününde.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ

(هـ. هب. ج. عن أنس)

(*Talebü'l-ilmî farîdatün alâ külli müslimin*)
“İlim talep etmek her müslümana farzdır.”

Her müslümana dinin bellemek farz-ı ayındır. Namazı kılmak nasılsa, orucu tutmak nasılsa, dininin bütün ahkâmını bilmek farz-ı ayındır. Yalnız namaz kılmak değil. 32 tane farz. Diğer şeylerle beraber 54 tane farz. Çok da değil yani. 54 farzı bir insan bilirse olur mu? Bu farzları talep etmiyor, öğrenmiyor. Allah hepimizi affetsin...

Şimdi cenazeye gittik, Allah rahmet eylesin... Bir dostumuz bugün rahmet-i Rahmana kavuştu. Bir sürü cemaat var. Şöyle insan bir bakıyor. Hiç kimsenin derdinde değil... Belki akraba u taallukat müstesna, ama herkes kendi aleminde... O onunla kafa kafaya vermiş, bu bununla kafa kafaya vermiş. Kimisi daha caminin avlusundayken sigaraya başladı.

Hasbüna'llâhu ve nime'l-vekil... Cenaze omuzda, daha cami kapısından çıkmadık. Hemen sigarasını yakmış, kalabalıkta sigara içiyor. Ne kadar zaafiyet var. O arada herkes birbiriyle muhabbette...

---

¹¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.260, no:220; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.253, no:1664; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.223, no:2837; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.20, no:94; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.202, no:2084; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.57, no:2462; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VI, s.133, no:40242; Enes ibn- i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.195, no:10439; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Halbuki orası ibret yeri... Bak bugün onu gömdük, yarın da bizi gömecekler. Bütün her taraf taş kesilmiş. O orada ben yatıyorum diyor, bu burada ben yatıyorum diyor. Burası ölüler diyarı, ibret yeri diyor. Buraya geldin ya, yarın bak buraya sen de gireceksin. Şimdi artık dünyanın muhabbetinin sırası değil. Biraz tefekkür et. Bak bu arkadaş da senin gibi dünyada geziyordu, oynuyordu. Bugün vadesi tamam olunca geldi buraya... Yarın senin de vaden gelecek, sen de geleceksin. Biraz düşün. Artık dünyayı bırak.

Ne okuyanı dinleyen var... Herkes bir alemde. Allah kusurlarımızı affetsin. Şimdi bu, ilmi talep etmemenin neticesi.

İnsan sevdiğini çok anar. Birisini seviyorsan, o sevdiğini daima zikredersin. Hatırlarsın, onu anarsın, ikide bir ondan bahsedersin. Niçin? Seviyorsun... Sevilen Allah Celle ve A'la dururken, bu mezarlıklar, ölüler diyarına girerken bari dünyayı unut! Dünya ne kadar içimize girmiş. Onun için mümkünken, hayatta iken ilmi talep et!

Şimdi camiye girdik öğle namazına. Ezana beş dakika falan var. Adamcağızın birisi, yaşlı başlı, beyaz da sakalı var. Namaz kılıyor o da... Tam kerahatin vakti yani. Öğleden beş on dakika evvelki zamanda namaz kılınmaz. Diyecektim ki adama sen:

“—Sen Şafii misin?”

Demedim de, Şafî değil, cami cemaatinden birisi. Fakat o vakitte namazın kılınmayacağıının farkında değil. Bu olmaz ki.

Onun için dünyada iken, ilim talebi mümkün iken, ilim öğrenin! Geceleri hiç olmazsa yarım saatinizi, bir saatinizi kitap okumaya ayırın! Hiç olmazsa yatmadan yarım saat evvel, bir saat evvel bir fıkıh kitabı okuyup, oradan mesâil-i dîniyyeyi öğrenin! Bir kere okumakla da olmuyor, tekrar tekrar okuyup, iyice belleyin! Başkalarına da anlatabilecek duruma gelin!

İkincisi; adamın birisi de okudu, öğrendi ilmi; ondan başkaları da istifade ediyor. Satmasını da güzel biliyor, anlatıyor. Herkes, “Hemen ben de yapayayım!” diyerek yazıyor. Fakat adamın kendisinde o kabiliyet yok, ilmiyle amel olmuyor. En büyük hasret bu adamın olacak.

Yani ilmiyle amel etmek nasib etsin Cenab-ı Hak cümlemize... İlimle amel etmedikten sonra, bunu aleme satmak için öğrenmek doğru olmaz. Kendimiz de kurtulalım, başkalarını da kurtaralım!

j. En Kuvvetliniz Kendini Tutabilendir

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

أَشَدُّكُمْ مَنْ غَلَبَ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ
وَأَحْلَمُكُمْ مَنْ عَفَا بَعْدَ الْقُدْرَةِ

(ابن أبي الدنيا في ذم الغضب عن علي)

---

¹² *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.519, no:7698; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.430, no:3488.

RE. 71/15 (*Eşeddüküm men galebe nefsehû inde'l-gadabi, ve ahlemüküm men afâ ba'del-kudreh.*)

(*Eşeddüküm*) “Sizin en güçlü kuvvetliniz, (*eşeddüküm men galebe nefsehû inde'l-gadab*) öfkelendiği zaman kendisine hakim olabilir.”

(*Ve ahlemüküm*) “En halim seliminiz, yumuşak başlınız da (*men afâ ba'de'l-kudreh*) cezalandırmaya, haklamaya gücü yettiği halde hak etmiş olan insanı affedendir.”

Kızdığı vakitte nefsine hâkim olabilen insan en kuvvetli insandır. Meselâ Muhammed Ali miydi, neydi o adamın adı. O herkesi dövüyor, yeniyor ama, bakalım kızdığı vakitte de kendisini tutabiliyor mu?

İşte kızdığın vakitte kendini tutabilirsen, pehlivan sensin. Yoksa alemi dövmüşsün, ağacı koparmışsın, yerden bilmem ne koparmışsın; bunlar hüner değil. Asıl hüner, kızdığın vakitte nefsine hâkim olabilmek.

Çok acıptır, şimdi gelirken bir vak'a duydum. Hüseyin Topuz diye marangoz aletlerini yapan bir ustamız var, şurada dükkânı var. Bu gece iki tane adam saat dokuz sıralarında, çat çat kapıyı çalmışlar. İçeride çocuklar da misafir geldi diye kapıyı açmışlar. İçeriye giren adam, tabancasını çekmiş. Adamın çocuklarının ikisini de vurmuş orada... E onlara bir hıncı var demek ki, neyi varsa, nedense... Para falan da almamış. Bu çocukların ikisi de yaralanmış, hastaneye kaldırmışlar.

Nedir bu gadap? Adamın bir kabahati var, kızdın. Ama kızdığın vakitte kaldırıp öldürmek mi lazım? Bu nefsi yenmek lazım kızdıysan. Allah'ın hikmeti diyeceksin, kazaya razı olacaksın. Bir kusur varsa, bu benim kusurum diyeceksin. Takdir- i ilahi böyle diyeceksin.

Seni kovmuş mesela fabrikadan, çık git demiş sana. Sen de beni kovdu diye kızmışsın. Canım ne yapacaksın?.. Takdir-i ilahi böyleymiş deyip sabredeceksin. Onu öldürmek mi lâzım? Belki kendisini evde bulsaydı öldürecekti ama adam da evde yokmuş.

Onun için, sizin pehlivanınız, en kuvvetliniz, en muktediriniz nefislerine galip gelen insanlardır. Nefis yedi tanedir. Bir tane değil yedi derecesi vardır. En kötüsü *emmâre*...

Şimdi bu fenalıkların hepsini yapan bu *nefs-i emmâre*'dir. Bu *nefs-ilevvâme*'de pek olmaz, mülheme'de pek olmaz. Mutmainnede hiç olmaz. Mutmainneye atladı mı, o nefisten artık hiçbir zarar gelmez. Meleğe dönmüş bir adamdır o...

Bu nefis nasıl ıslah olur. Dini bilmek ne kadar farzsa, bunu da bilmek farzdır. Şimdi bu uzayacak, uzun bir şey; bırakayım burada... Allah kusurlarımızı affetsin... Nefsine hakim olan kullardan eylesin.

Şimdi ezan okunduğu vakitte bizi camiye sokmayan nefistir. Ezan okunuyor. Camiye sokmuyor. İşim var falan diyor. Namaz kılıyorsa da camiye gelmiyorsa onun camiye getirmeyen nefistir o zaman da. Sonra kılırsın diyor. Hiç gelmiyorsa, o daha berbat.

Geçen derste, Cuma dersinde okuduk, ayet-i kerîmede buyrulmuş ki:

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ

(هود: ۱۱۳)

(*Ve lâ terkenû ile'llezîne zalemû fetemessekümü'n-nâru*) “Sakın ha zâlimlere meyletmeyiniz, sonra size de cehennem ateşi gelir, dokunur. Siz de onun yüzünden, o zalime meylettiğinizden dolayı o cehennem azabının tadını tadarsınız.” (Hûd, 11/113)

Zalimlere meyletmeyiniz derken, şöyle biraz meyletmek, doğrudan biraz yamulmak yani. Bu biraz yamuldu muydu, devrilir. Minareyi yamult, nasıl devrilir. Duvar yamuldu muydu devrilir. Hepsi buna göredir. Binâen aleyh böyle yamulmayınız, yamulanlara da meyletmeyiniz.

Kim bu zalimler? Namazını kılmayanları zalimlerin içine sokmuşlar.

“—E Cuma namazını kılıyor canım!”

Cuma namazını kılmakla kurtaramaz yakayı... Cuma namazı şartlı namaz. Kadınlara borç değil, hastaya borç değil, misafire borç değil, yolcuya borç değil. Birçok şartı var.

Camisi olmayan, hatibi olmayan köylüye borç değil. Birçok köylerimiz vardır ki camisi de yoktur imamı da yoktur belki. Onlara Cuma borç değildir. Ama beş vakit namaz herkese borçtur. Binâen aleyh, Cuma namazını kılıyor diyerek o adamı hoş görmemek lazım.

Beş vakit namazı kılmayan adamı uçuramazsın öyle... Allah kusurlarımızı affetsin...

Demek ki sizin asıl pehlivanınız, gazabı anında nefsine hâkim olan. E bu anda galip olamıyorsa, bunu terbiye edecek ki zamanında, kızdığı vakitte de sussun. “Ne yapalım, Allah’ın emridir.” desin, razı olsun.

Meselâ. Hz, Ali KV, muharebede dövüşürken gavuru çalmış yere... Kılıcı da dayamış gırtlığına...

“–Tüüü...” deyip tükürmüş adam.

Tükürünce, kılıcı geri çekmiş Hz. Ali.

“–Neden bıraktın? Öldürmenin tam sırasıydı.” demişler.

“–Evelce kesseydim, Allah için olacaktı. Şimdi kızdım. Nefsime hâkim olamayıp, kızdığımdan dolayı keseceğim. Onun için kesmedim!” demiş.

Yani gazap halinde yapılan şeylerin hiç birisi makbul değildir.

İkincisi, hilm denilen bir huy var. Bunların ikisi de hep tahsile muhtaç. Meselâ, mektebe gitmeyen, elif beyi okumayan insan, nasıl okumayı bilmiyor, okumayı öğrenemiyor. Ahlâkları da ahlak sahiplerinden almayanlar, onlar da ahlâk sahibi olamazlar. Öyle kitaptan okumakla kolayca güzel ahlâk sahibi olamaz insan. Çocukluğundan güzel ahlâklı bir şekilde yetiştirilecek.

Şimdi av köpekleri var. Sıradan bir köpeği tutarsan, o da tazıdır, kuyruğu muyruğu ona benzer ama, senin vurduğunu getirmez ki sana... Ancak terbiye olacak, ıslah-ı nefis edecek. Ondan sonra tuttuğunu getirir sana. Kuş, şahin kuşu, atmaca kuşu... Yabani kuşlardır bunlar. İnsana mutî olmazlar. Fakat yavruyken yakalayıp bunu terbiye ettin mi, istediğin kuşu tutup getiriyor sana... Ne sayesinde? İşte bir müddet onu terbiye ettiğin için...

Şimdi o okuduğum kitapta muhabbetten bahsediyor. O muhabbetten bahsederken, diyor ki, insanlar üç kısma bölünmüş:

Birisi peygamberlerin ruhlarıdır. Onlar terbiye istemez. Onlar terbiyelenip size gelmiştir. Peygamberlerin ve evliyaların ruhları terbiyeye muhtaç değildir. Onlar Allah-u Teâlâ tarafından terbiye edilmiştir. Peygamber SAS Efendimiz ümmî ama:¹³

أَدَّبَنِي رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي

(ابن السَّمْعَانِي فِي أَدَبِ الْإِمْلَاءِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ)

(*Eddebenî rabbî feahsene te'dîbî*) “Beni Rabbim terbiye eyledi ve çok güzel yaptı terbiyemi...” buyuruyor.

İkincisi, insanlar tarafından okumak suretiyle ve terbiye olmak üzere olan nefislerdir. Şimdi Berat Gecesi'nde dedik ki:

---

¹³ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.406, no:31895; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.70, no:164; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.88, no:959.

“—Yâ Rabbi, sen bizi şaki yapma! Saidler olarak deftere ismimizi yaz!” dedik.

İki kısım; birisi şakî, birisi saîd... Şakî olan insanlar ki nasıl olursa olsun, bunlara söz tesir etmez, nasihat tesir etmez. Bunlar hilkatte terbiyeyi kabul etmez. Terbiyeyi kabul etmeyen bir insanla uğraşmak zor. Ne kadar uğraşsan, o terbiyeyi kabul etmez. Neden? Şakàvet-i ezeliyenin esiri olur.

Şimdi terbiye olacak insan, sabrı nisbetinde Cenab-ı Hakk'ın ikramına mazhar olur. Gönlünde irfan hasıl olur. Bu irfanı nisbetinde Cenab-ı Hakk'a sevgi hasıl olur. Cenab-ı Hakk'ı ne kadar tanıyorsan, ne kadar ona karşı bilgin varsa; o bilgi nisbetinde ona karşı sevgin hasıl olur. Onun emrinden dışarı çıkmamak, onun sözlerini dinlemek, yasaklarından kaçınmak, ona olan sevginin mahsulüdür. Bu da terbiyenin mahsulüdür.

Terbiye olmamış, said olan kısım ki bunlar terbiyeye muhtaç olurlar. Bu terbiyeden sonra bu hal kendilerinde hasıl olur. Diyor ki bu adam:

“—Gökten inen, yerde içtiğimiz sular hep aynı sudur, aynı saflığı muhafaza eder. Yağmur yağarken ne kadar temiz su olursa olsun, düştüğü yere göre hal alır. Çamurun içine düşüyorsa su, çamurlu olur, bulanık olur. Kumsal yerde daha güzel olur. Dağlara döküldüğü vakitte dağların pisliklerini aşağıya indirerekten, derelerden taşar gider. Fakat ne zaman o durulur. Onu imbiklerle getirirsin, saflığını meydana getirir, saflığı ele geçer.

Yahut küplere koyarsın, onun tortusu dibe çöker, üstünde suyu kalır, temiz olur.

Bu suyun temizlenmesinde nasıl insanlar çalışıyorlar. İnsanların ruhları da böyle, o gökten inen su gibi tertemizdir. Fakat insanların içine girdikten sonra, herkesin kabiliyetine göre değişir. Bu değişen kabiliyeti, biz ancak riyazetle ıslah edebilirsek, bizde de tekemmül hasıl olur.

Şimdi çok namaz kılıyoruz, hepimiz kılıyoruz ama bu tekemmül olmuyor. Neden? Islahı yok yanımızda. Canım işte önümüzde Ramazan da geliyor, bir ay da oruç tutacağız. Bundan iyi riyazet mi olur?

Bundan iyi riyazet olmaz ama bunun bize hiç tesiri olmaz. Niçin? Akşam karnımızı güzelce doyuruyoruz yağlı ballı... Sabahleyin de dolduruyoruz. Çok bile geliyor bize. Bazen Ramazan'da kilo da aldığımız oluyor.

Binâen aleyh, riyazet deyince, yiyeceğimizi tedricen azaltarak yapılır. Bir doktor kitabı geçti elime, diyor ki: İki günde bir kere yemek yeter diyor. İki günde bir yemek kafidir insana... Ona tahammül edemezsen, günde iki defa ye bari. Biz şimdi üç de değil, dört de değil. Meyvası, çayı, suyu, boyuna atıştırıyoruz. Midemiz de şaşırıyor tabii. Ondan sonra doktorlarla başımız dertte...

(*Ve ahlemüküm*) “En halim seliminiz, yumuşak başlınız da (*men afâ ba'de'l-kudreh*) cezalandırmaya, haklamaya gücü yettiği halde hak etmiş olan insanı affedendir.”

Şimdi *hilim* sıfatı ki yumuşaklık. Yumuşaklık sıfatı nasıl elde edilecek? Allah rahmet eylesin bizim müezzin efendi çok bağıırır, çağırırdı, hemen kızırırdı. Sabret falan derdik;

“—Ne yapayım, elimden gelmiyor.” derdi.

Ateş kızdığı vakitte onu söndürmek mümkün mü? O ateş yanarken söner mi? İçeride galeyan var. O galeyan kabardı mıydı insanı öldürmeye de sevk ediyor, mezara da sevk ediyor, hapishaneye de sevk ediyor. Çeşitli felâketlere sevk ediyor.

Hilmi nasıl elde edeceğiz? Ta küçükten beri onu terbiye ederek. İşte Allah’ın iyi insanları çok. Bu iyi insanlardan ders alacak.

Lokman Hekim’e demişler ki:

“—Sen bu edebi nereden öğrendin?”

“—Edepsizden öğrendim!” demiş. “Edepsizin haline bakıyorum, çok fena bir şey. ‘Ben de böyle olursam beni de herkes ta’yib eder. Binâen aleyh bunun yaptığını ben yapmayayım!’ diyerekten kendimde bu edep hasıl oldu.”

Binâen aleyh bu hilmi kazanabilmek için, bir kere hilmin fazailini öğreneceksin. Hilimde ne kadar faziletler var, sevaplar var onları öğreneceksin.

Mesela; bir büyük yerde ziyafet varmış. Hizmetkârlar da var, yemek taşıyorlar. Birisinin elinde çorba sıcak sıcak. Nasılsa bu beyin de çocuğu ortada oynuyormuş. Düşmüş tas elinde, çocuğun üzerine. Çocuk da ölmüş. Adamın hoşafı kesilmiş tabii. Hizmetkâr da:

“—Eyvah, Şimdi beni ne yaparlar bunlar?” diye korkmuŐ.

Adam demiş ki:

“—Hiç üzölme. Bu mukadderat-ı ilahiyedir. Onun eceli bu yoldaymıŐ, ölmüş. Sana ben Őu paraları vereyeyim, seni de affedeyim ben. Hadi kendi halinde git, ekmeğini kazan!” demiş.

Hem affetmiŐ, hem parasını vermiş. Bu hilim işte. Ya silsileden geliyor; babadan, dededen, nineden intikalen geliyor. Yahut okumak suretiyle, yahut büyüklerinden görmek suretiyle intikal ediyor.

Hastalıklar nasıl sâri ise huylar da sâridir. Mesela bir doktor, “Filan yerde Őu hastalık var, girmeyin!” diyor. “Őu hastayla münasebette bulunmayın, hastalık bulaŐır!” diyor.

Onun için hilim büyük bir sıfattır, sevabı çok büyüktür. Seyyidü’l-ahlâk diye Peygamberimiz buna ad koymuŐ. Cenab-ı Hakk’ın bir ismi de Halimdir, Peygamberimizin isminde de halimlik vardır. Halim insanlara Cenab-ı Hakk’ın lütfu da büyüktür.

Binâen aleyh hilim nedir?

Birisi kabahat yaptı. Elinden geliyor ki döversin, kovarsın. Ama dövmüyorsun, kovmuyorsun; affediyorsun. Hele o karŐındaki özür dilerse, özür diledikten sonra onu affetmemek insanlıktan dışarıya... Ama bir kere dilemiŐ, iki kere dilemiŐ, üç kere dilemiŐ.

“—Yâhu her zaman yapıyor bu adam bunu!”

Yok, sen daima affedici ol. Yetmiş defa da olsa gene affedici ol.

k. İmanın En Şereflişi

Taberânî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁴

أَشْرَفُ الْإِيمَانِ أَنْ يَأْمَنَكَ النَّاسُ وَأَشْرَفُ
الْإِسْلَامِ أَنْ يَسْلَمَ النَّاسُ مِنْ لِسَانِكَ وَيَدِكَ
وَأَشْرَفُ الْهِجْرَةِ أَنْ تَهْجُرَ السَّيِّئَاتِ
وَأَشْرَفُ الْجِهَادِ أَنْ تُقْتَلَ وَيُعْقَرَ فَرْسُكَ

(طص. عن ابن عمر؛ ورواه ابن النجار في تاريخه وزاد: وَأَشْرَفُ الزُّهْدِ، أَنْ يَسْكُنَ قَلْبُكَ،

عَلَى مَا رُذِفَتْ؛ وَإِنَّا أَشْرَفُ مَا تَسْأَلُ مِنَ اللَّعْزِ وَجَلَّ، أَلْ عَافِيَةٌ فِي الدِّينِ وَالْدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ)

RE. 72/1 (*Eşrefü'l-îmâni en ye'meneke'n-nâsu; ve eşrefü'l-islâmi en yesleme'n-nâsü min lisânike ve yedike, ve eşrefü'l-hicreti en tehcüre's-seyyiâti, ve eşrefü'l-cihâdi en tuktele ve yü'kara feresüke.*)

Ve revâhu ibnü'n-neccâr fî târihihî ve zâde: (Eşrefü'z zühdi en tesküne kalbüke mâ ruzikte, ve inne eşrefe mâ tes'elü mina'llâhi azze ve celle'l-âfiyete fi'd-dîni ve'd-dünyâ ve'l-âhireh.)

---

¹⁴ Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.29, no:10; Taberânî, *Mu'cemü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.378, no:655; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.226, no:207; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.37, no:65; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.436, no:3499.

(*Eşrefü'l-îmâni*) “İmanın en şerefli, en üstün olanı, (*en ye'meneke'n-nâsü*) insanların senden emin olmasıdır. Sana güvenmesidir, sana itimad edebilmesidir. İmanın en kuvvetlisi budur.”

Şimdi iman hepimizde var el-hamdü lillâh. “*Lâ ilâhe illallah, muhammedün rasûlü'llâh*” dedik, amentüye inandık. İslâm'ın farzlarına inandık, müslüman olduk. Olduk ama bunda da bir eşref, üstünlük var. Nedir bu üstünlük? Bütün insanların senden emin olması. İşte herkes senden emin olduğu zaman, sen en şerefli bir imana sahipsin.

Eşrefü'n-nâs deyince, biz de deriz ki:

“—İşte şu adam şöyle namaz kılar, böyle oruç tutar. İyi adamdır. İşte o insanların en şereflisidir.”

Ama Cenab-ı Peygamber ne diyor ki:

“—Bütün insanlar senden emin olacak duruma gelmişse, o zaman sen en şerefli bir imana sahipsin.”

Nasıl ki Peygamber SAS emin idi. *Muhammedü'l-emîn* diyorlardı. O emniyeti kazanmış idi. Kâfirler bile ona *Muhammedü'l-emîn* diyorlardı.

Şimdi emin, kimseye bir zararı dokunmuyor, herkese iyiliği dokunuyor. Şimdi bir iman, bir de islâmlık var dedim ya. İman ile İslâm ayrı değil. Şu vücut işte. Vücut var, bunun bir de canı var değil mi? Bir cesedi var bir de canı var. Ruh var. Ama ikisi birleşince şu vücut oluyor.

İman ile İslâm birleşince oluyor, birleşmeyince olmaz. Şu ruh ile ceset birleşmiş insan olmuş. Ruh ayrıldığı vakitte götürüp gömüyoruz. Binâen aleyh iman ile islam ayrı değildir. Bir vücut o.

(*Ve eşrefü'l-islâmi en yesleme'n-nâsü min lisânike ve yedike*) “Müslümanlığın, İslâm'ın en şerefli derecesi de insanların senin elinden ve dilinden selâmette olmasıdır.”

Onun için bizde “*Es-selâmü aleyküm!*” tabiri var ya. Daima selâm veririz. Bu selam bizde hem “Allah'ın selâmı üzerine olsun!” demektir, hem de “Merhaba, benden emin ol benden sana zarar gelmez!” demektir. “Allah seni zararlardan korusun, selamette olasın!” demektir.

Müslümanın ne güzeldir bu hali. Demek ki şimdi İslâm'ın en şerefli, nas senin elinden ve dilinden selamette olacak. İman, nasın senden emin olması. İslam da senin dilinden ve elinden insanların selâmette olması.

(*Ve eşrefü'l-hicreti en tehçüre's-seyyiâti*) “Hicretin en şerefli, kötülüklerden vazgeçmektir, hicret etmektir.”

Bir de hicret var. Muhacir diyoruz. Rusya'dan geliyor, Bulgaristan'dan geliyor, Sırbistan'dan geliyor. Muhacir, oranın müslümanı orada rahat edemiyor. Ben geleyim de müslüman memleketinde daha rahat edeyim. Buna biz muhacir diyoruz. Şimdi Peygamber SAS (eşrefül hicreh) hicretin en şerefli (en tehlime seyyiat) günahları bırakmaktır.

Şimdi biz hacca gidiyoruz. Ama halimiz neyse öyle gidiyoruz. Buradaki yapmaya alışmış olduğumuz günahları, gidelim hacı olalım, bırakalım diyemiyoruz. Niçin? Alıştığımız adet, an'ane kolaycacık bırakılmıyor. Kolay şeyler değil. Hep gözümüzün önünde her zaman olan şeyler. Buna alışmak lazım.

Onun için hicretin en şerefli, günahları terk etmektir. Günahları terk edersen, en güzel muhacir sensin. Muhacirlik büyük bir mertebe. Peygamber SAS, Mekke'den Medine'ye gelenlere muhacir adını verdi. Bu muhacirlerine derecesi ne ise; dinini korumak için bir küffar diyarından, bir İslâm diyarına dönen müslümanın hali de odur. Fakat bunun en şerefli, günahları terk etmektir.

Bir de *cihad* var. İslâmın büyükleri, ashab-ı kiram dövüşmüş muharebelerde... (Ve eşrefü'l-cihâdi) "Cihadın en şerefli, (en tuktele ve yü'kara feresük) sen savaşa girdiğin zaman atın perişan oluyor, yaralanıyor, yere düşüyor; sen şehid oluyorsun. Atın da ölecek sen de öleceksin. Cihadın en şerefli bu..."

(Ve revâhu ibnü'n-neccâr fî târihihî ve zâde) İbnü'n-Neccâr'ın tarihinde bir ziyadesi var:

(Efdalü'z zühdi) "Zühdün en şerefli, (en tesküne kalbüke âlâ mâ ruzikte) Allah'ın sana verdiği rızka gönlünün razı olmasıdır, huzur sükûn bulmasıdır."

"—Allah herkese rızık vermiş. Kimine çok, kimine az vermiş. E ne yapayım, Allah bana bir ekmek veriyor işte; pekâlâ... Ötekine peynir

veriyor; pekâlâ... Ötekine de yağ bal veriyor; pekâlâ, ne yapalım? Buna böyle takdir etmiş, bana da öyle takdir etmiş.” diyerek kalbi razı olacak. Başkasının yediğinde, içtiğinde, kazandığında gözü olmayacak.

Zühd; dünyaya önem vermemek, kıymet vermemek, dünyayı sevmemek, dünyaya karşı gözü tok olmak demek.

(*Ve inne eşrefe mâ tes’elü mina’llâhi azze ve celle*) “Aziz ve celil olan Allah-u Azîmuşşan Hazretleri’nden istenen, dua edilip de niyaz edilen, istenen şeylerin en şerefli, (*el-âfiyete fi’d-dîni ve’d- dünyâ ve’l-âhireh.*) dünyada ve ahirette âfiyettir.”

“—Yâ Rabbi, bana dünyada da afiyet ver, ahirette de afiyet ver!” diye Cenab-ı Hakk’a tazarru ve niyaz edeceğiz. En çok, en büyük isteyeceğimiz en tatlı şey bu olacak. Çünkü bu afiyeti bulamazsak, dünya da bize felâket olur, ahiret de felâket olur.

Allah kusurlarımızı affetsin...

I. İçkiye Devam Eden Puta Tapan Gibidir

Şîrâzî ve Ebû Nuaym, Hz. Ali RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

أَشْهَدُ بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ لِلَّهِ لَقَدْ قَالَ لِي جِبْرِيلُ
يَا مُحَمَّدُ إِنَّا مُدْمِنَ الْخَمْرِ كَعَابِدِ وَثْنٍ

(الشيرازى، حل. عن على)

RE. 72/2 (Üşhidü bi'llâhi, ve eşhedü li'llâhi, lekad kàle lî cibrîlü: Yâ muhammedu, inne müdmîne'l-hamri keâbidi vesenin.)

(Üşhidü bi'llâh) “Allah’ı şahid getiririm ki, (ve eşhedü li'llâh) ve Allah için kendim de şahadet ederim ki, (lekad kàle lî cibrîlü) hemen az önce Cebrâil AS bana geldi ve dedi ki:

(Yâ muhammed) “Ey Muhammed! (Inne müdmîne'l-hamri) Muhakkak ki içkiye müdâvim olan kişi, içki müptelası, (keâbidi vesenin) puta tapan insan gibidir. İçki içenlerin, içkiye devam edenlerin hali puta tapanların hali gibidir.”

Bu hususta çok hadisler var, kitaplara yazılmış. Tabii bunları söylemeye lüzum da görmeyeceğiz, vaktimiz de müsait değil.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samedâniyesine mazhar etsin...

Şimdi içki denilince, sigara da içilen bir şey... İçki su olarak içiliyor, beriki de duman olarak içiliyor. Bu da içki, o da içki. Şimdi bir kadeh yahut bir kadehin yarısı diyelim içki bir insana tesir etmez. Yani sarhoş yapmaz adamı... Sarhoş yapmaz ama bu bir, iki, üç tane içince o zaman zıvanadan çıkıyor insan.

Sigaranın bir tanesi zarar etmez. Fakat otur başına bir, iki, üç diyerekten paketi bitir. Bak nasıl sarhoş oluyor insan. Ama tedrici surette içildiği için yirmi dört saatte bir paket içildiği için sarhoşluk belli olmaz.

---

¹⁵ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.III, s.204; Hz. Ali RA'dan.

İçkiyi de böyle peyderpey içersen, onun sarhoşluğu da belli olmaz. Fakat birden içildiği vakitte. Mesela bir saat içerisinde şu kadar içersen, sarhoşluk o zaman gösteriyor kendisini. Sigara da böyledir, birbiri ardına içilirse sarhoş yapar. Birbiri ardına içmeyip de bütün günde içildiği için sarhoşluk belli olmuyor. İkisi de sarhoşluk yapar.

Peygamber SAS, “Soğan ve sarımsak yiyen adamlar benim meclisime gelmesin!” demiş. Belli bir şey değil mi? Bazı gelenleri de çıkarttırmış camiden dışarıya... Çünkü sen buraya yaramazsın demiş. Onun için o pis koku, her zaman için insanları rahatsız eder. İnsanları rahatsız edecek her kokudan da insanların kendisini koruması lâzım.

Bazı insan terler. Vücudu terler. Terlediği vakitte kokar. Bu da caiz değil. Terliysen yıkan. Temiz çamaşır giy, öyle camiye gel.

Allah affetsin kusurlarımızı...

İçkiyi, baba içer. Çocuk da onu görürse, çocuk da babasının dükkânından alıp getirirse, o çocuk da yarın sarhoş olmayacak mı?

Ama kudret-i ilahiye, bazı çocuklar var ki, babaları sarhoş oldukları halde ona itiraz eder. İlk önce çocuk babasından nefret ediyor bu içkiyi içtiği için... O da onun oğlu ama yapmıyor, sevmiyor içkiyi.

Binâen aleyh şimdi onu belleyelim ki, içkiye devam edenin hali, puta tapan adamın hali gibi oluyor. Allah muhafaza etsin...

Dün bir hanım geldi bize, yetmiş yaşından fazla bir hanım, eski zaman hanımı. Dedi ki:

“—Ben gençliğimde piyano çalardım. Bir arkadaşım vardı o da org çalardı dedi. Gençlikte yapardık bunları. Cenab-ı Hak uyandırdı, ben bıraktım, Sonra da evlendim.” dedi.

Bu kadar yetsin inşallah...

Şimdi beraber bir salât ü selâm okuyalım:

“—*Allâhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin- nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim.*” (3 defa)

Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

El-fâtihah!

Mehmed Zâhid KOTKU

15. 08. 1976 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü